

OBSAH

PŘEDMLUVA	11
KAPITOLA 1 METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA PRO DEFINITORICKÉ ZAŘAZENÍ KATEGORIÍ POJIŠTĚNÍ A POJIŠŤOVNICTVÍ	13
1.1 vodní obecné metodologické poznámky	13
1.2 Kategorie nahodilosti a její promítnutí do rozhodovacích procesů souvisejících s pojištěním, pojmy riziko, nejistota a neurčitost	16
1.3 Formulace základních rozhodovacích problémů spojených s pojištěním	18
1.4 Klasifikace asymetrie informací na pojistných trzích	21
1.4.1 Stiglitzova interpretace asymetrie informace na pojistných trzích s výhodou na straně poptávky	22
1.4.2 Kritické poznámky k Stiglitzově pojetí a řešení asymetrie informace na pojistných trzích	23
1.4.3 Argumenty ve prospěch konceptu asymetrie informace na pojistných trzích na straně nabídky	27
1.4.4 Konsekvence vyplývající pro odůvodněnost státních zásahů do pojistného trhu z titulu problému asymetrie informace mezi klientem a pojišťovnou	29
KAPITOLA 2 PŘÍSTUPY KE KATEGORIZACI POJIŠTĚNÍ	31
2.1 Vědní disciplína Risk management. Tři fáze aplikačního procesu	31
2.1.1 První fáze procesu: Identifikace rizika	32
2.1.2 Druhá fáze procesu: Ovládání (redukce a eliminace) rizika	32
2.1.3 Druhy rizik zkoumaných v rámci Risk managementu	33
2.1.4 Třetí fáze: Finančního eliminace důsledků realizace rizika	34
2.2 Řešení finanční eliminace dopadů nahodilosti pojištěním. Druhy pojištění podle příčin dopadů nahodilosti	36
2.3 Obsah pojmů pojištění a pojišťovnictví. Pojištění jako služba výrobě	37
2.4 Pojištění jako součást financí	40
2.4.1 Pojištění a podnikové finance	41
2.4.2 Pojištění a veřejné finance	42
2.4.3 Pojištění a měnová rovnováha	43
2.4.4 Pojištění v zahraničněobchodních vztazích	44
KAPITOLA 3 ZÁKLADNÍ POJMOVÉ INSTRUMENTARIUM FINANČNÍ POJISTNÉ TEORIE	45
3.1 Pojistný trh, jeho subjekty	45
3.1.1 Pojišťovny a jejich klienti	45
3.1.2 Pojistní brokeři	47
3.1.3 Ostatní subjekty pojistného trhu	48
3.2 Další významné pojmy: pojistné riziko, pojistná smlouva	48
3.3 Pojistné, pojistné plnění	50

3.4	Pojistně-technické riziko pojišťovny	51
3.5	Věcné a pojistně-technické hledisko členění pojištění na škodová (zájmová) a obnosová (sumová)	53
3.5.1	Škodová (zájmová) pojištění	54
3.5.2	Obnosová (sumová) pojištění	55
3.5.3	Doplňkové nástroje ve škodových a obnosových pojištěních	56
KAPITOLA 4 EKONOMIKA POJIŠŤOVNICTVÍ		58
4.1	Kalkulace pojistného	58
4.1.1	Předmět kalkulace v pojišťovnictví, pojistná technika	58
4.1.2	Uplatnění metod na podporu rozhodování v pojistně-technických kalkulačních modelech	59
4.1.3	Rozdíl mezi životním a neživotním pojištěním z hlediska kalkulace ryzího pojistného	61
4.1.4	Využití metod na podporu rozhodování při kalkulaci pojistného	64
4.1.5	Aktuální stav tarifní rovnováhy v ryzím pojistném a jeho bezprostřední dopady na ekonomiku pojišťovnictví, včetně aktuálních problémů kalkulace životního pojištění	66
4.1.6	Náklady správní režie pojišťovny a zisková přírážka	72
4.2	Základní principy risk managementu, řízení kapitálu a finančního řízení neživotní pojišťovny	73
4.2.1	Vymezení finanční stability	73
4.2.2	Kapitál pojišťovny	76
4.2.3	Rizikové portfolio pojišťovny	79
4.3	Kvantifikace rizikového kapitálu	85
4.3.1	Historické vymezení	86
4.3.2	Value at Risk (VaR)	88
4.3.3	Interní metody kvantifikace rizikového kapitálu	94
4.3.4	Standard and Poor's model adekvátnosti kapitálu	99
4.4	Základy finančního modelování neživotní pojišťovny	101
4.4.1	Historické vymezení	101
4.4.2	Model finančních toků neživotní pojišťovny	102
4.4.3	Proces finančního modelování	105
4.4.4	Vývojové etapy finančního modelování v neživotním pojištění	109
4.4.5	Úvod do Dynamic Financial Analysis (DFA)	110
4.4.6	Srovnání stochastické simulace s deterministickými přístupy	114
4.4.7	Tvorba scénářů a analýza citlivosti	116
4.4.8	Konstrukce finančního modelu DFA – základní schéma	117
4.5	Asset liability management (ALM)	121
4.5.1	Význam ALM v hospodaření pojišťovny	121
4.5.2	Proces ALM	122
4.5.3	Metody ALM zohledňující úrokové riziko	123
4.5.4	ALM v rámci DFA	127
4.6	Měření efektivnosti na rizikově očištěné bázi – RORAC, EVA	128
4.6.1	RORAC (Return on Risk Adjusted Capital)	129
4.6.2	EVA (Economic Value Added)	130

KAPITOLA 5 VNITŘNÍ STABILIZÁTORY ODVĚTVÍ POJIŠŤOVNICTVÍ	136
5.1 Klasické zajištění	136
5.1.1 Proporcionální zajištění	137
5.1.2 Neproporcionální zajištění	137
5.2 Finitní a finanční zajištění, alternativní přenos rizika	138
5.3 Mezisektoriální diverzifikace rizik	141
KAPITOLA 6 STÁTNÍ REGULACE V POJIŠŤOVNICTVÍ	145
6.1 Obecné přístupy k regulaci v ekonomice	145
6.2 Regulace ve finanční sféře	146
6.3 Důvody pro regulaci v pojišťovnictví	147
6.4 Metody státního dozoru nad pojišťovnictvím	149
6.5 Nové problémy v oblasti regulace a dozoru na integrovaných trzích, zejména při vytváření jednotného pojistného trhu zemí EU	151
6.6 Dozorování multifunkčních finančních konglomerátů	154
6.7 Současný stav regulace a dozoru nad pojišťovnictvím v ČR	155
6.8 Státní regulace bude pro nejbližší budoucnost nezbytností	158
KAPITOLA 7 NEŽIVOTNÍ POJIŠTĚNÍ	160
7.1 Několik metodologických poznámek	160
7.2 Pojistitelná rizika	162
7.3 Nejvýznamnější druhy pojištění a jejich většinová podoba	164
7.3.1 Pojištění domácností a budov	164
7.3.2 Pojištění motorových vozidel	165
7.3.3 Pojištění pro případ přerušování provozu	165
7.3.4 Úvěrové pojištění	166
7.3.5 Dopravní pojištění, pojištění kaska	167
7.3.6 Pojištění zemědělských rizik	169
7.3.7 Úrazové pojištění	170
7.3.8 Pojištění vážných chorob, pojištění léčebných výloh a cestovní pojištění	171
7.4 Současný český a světový trh neživotního pojištění	172
KAPITOLA 8 POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI ZA ŠKODY	175
8.1 Právní stránka pojištění odpovědnosti za škody	175
8.2 Obsah produktů pojištění odpovědnosti	176
8.3 Pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel	177
8.3.1 Historie pojištění odpovědnosti z provozu motorových vozidel u nás	178
8.3.2 Povinně smluvní pojištění odpovědnosti z provozu motorového vozidla	179
8.3.3 Cenová distorze a její důsledky	180

KAPITOLA 9 ŘEŠENÍ ŽIVOTNÍCH RIZIK POJISTNÝMI PRODUKTY **182**

9.1	Poslání životního pojištění	182
9.2	Životní pojištění a finanční trhy	183
9.3	Tradiční produkty	185
9.3.1	Pojištění pro případ smrti	190
9.3.2	Pojištění pro případ dožití	191
9.3.3	Pojištění pro případ smrti nebo dožití	193
9.3.4	Důchodové pojištění	193
9.3.5	Pojištění více životů a skupinové pojištění	195
9.4	Připojištění	196
9.4.1	Úrazové připojištění	196
9.4.2	Zproštění od placení pojistného	197
9.4.3	Výhrada vrácení pojistného v případě smrti pojištěného	197
9.4.4	Nemocenské pojištění	198
9.5	Nové produkty	198
9.5.1	Pojištění závažných onemocnění	199
9.5.2	Univerzální životní pojištění	200
9.5.3	Investiční životní pojištění	202
9.5.4	Moderní investiční životní pojištění	209
9.5.5	Indexově vázané životní pojištění	217
9.5.6	Pojištění dlouhodobé péče	218
9.6	Vývojové tendence světových trhů životního pojištění	219
9.6.1	Bankopojištění	221
9.7	Aktuální problémy českého trhu životního pojištění	223

KAPITOLA 10 RATING V POJIŠŤOVNICTVÍ **227**

10.1	Základní pojmy ratingu	227
10.2	Základní typy ratingu	230
10.3	Ratingové agentury a způsob hodnocení ratingu	233
10.3.1	Informační zdroje pro rating	234
10.3.2	Postup zpracování ratingu	235
10.3.3	Hodnocené subjekty	236
10.4	Rating pojišťoven	238

KAPITOLA 11 VÝVOJOVÉ TENDENCE NA POJISTNÝCH TRZÍCH **240**

11.1	Pojištěnost a vývoj pojištěnosti	241
11.1.1	Vývoj pojištěnosti z celosvětového pohledu	243
11.1.2	Vývoj pojištěnosti v podmínkách Evropské unie	253
11.1.3	Vývoj pojištěnosti v podmínkách České republiky	261
11.1.4	Faktory ovlivňující pojištěnost	266
11.2	Zvyšování významu životního pojištění	269
11.2.1	Vývoj v podobě produktů životního pojištění	270
11.2.2	Vývoj ve využití životního pojištění ze strany obyvatelstva	279
11.3	Reakce na vývoj ve výskytu pojistných událostí katastrofického rozsahu	282

11.3.1	Riziko povodně a komerční pojištění	288
11.4	Vývoj v přístupech a metodách prodeje pojistných produktů	302
11.5	Uplatňování alternativních nástrojů krytí rizika	303
11.6	Integrace pojišťovacích služeb v rámci ostatních finančních služeb	316
11.7	Změny v přístupech pojistitelů k řešení rizik ve své činnosti	319
11.8	Ostatní vývojové trendy	320
11.8.1	Rozšiřování rizik zahrnovaných do krytí v rámci komerčního pojištění	320
11.8.2	Globalizace na pojistných trzích	321
11.8.3	Liberalizace a konsolidace	321
11.8.4	Zvyšování ochrany zákazníků pojišťoven	323

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	324
----------------------------------	------------

REJSTŘÍK	329
-----------------	------------